

A dramatic scene featuring a Roman soldier in the foreground, seen from the back. He wears a detailed metal helmet with a prominent red plume and a red cape draped over his shoulders. He holds a sword in his right hand. The background is a hazy, golden-brown depiction of the Colosseum in Rome, with a large battle scene unfolding within its tiers. Numerous soldiers in Roman armor are engaged in combat, with flags and shields visible. The overall atmosphere is one of epic historical drama.

BEN KANE

CESTADO
ŘÍMA

VYŠEHRAĐ

CESTA
DO ŘÍMA

BEN KANE

CESTA
DO ŘÍMA

VYŠEHRAĐ

Z anglického originálu The Road to Rome
vydaného nakladatelstvím Arrow Books 2011
přeložila Jaroslava Hromadová
Ilustrace na obálce Michal Houba
Typografie Vladimír Verner
Odpovědná redaktorka Marie Válková
E-knihu vydalo nakladatelství Vyšehrad, spol. s r. o.,
v Praze roku 2015 jako svou 1413. publikaci
Vydání v elektronickém formátu první
(podle prvního vydání v tištěné podobě)
Doporučená cena E-knihy 210 Kč

Nakladatelství Vyšehrad, spol. s r. o.,
Praha 3, Víta Nejedlého 15
e-mail: info@ivysehrad.cz
www.ivysehrad.cz

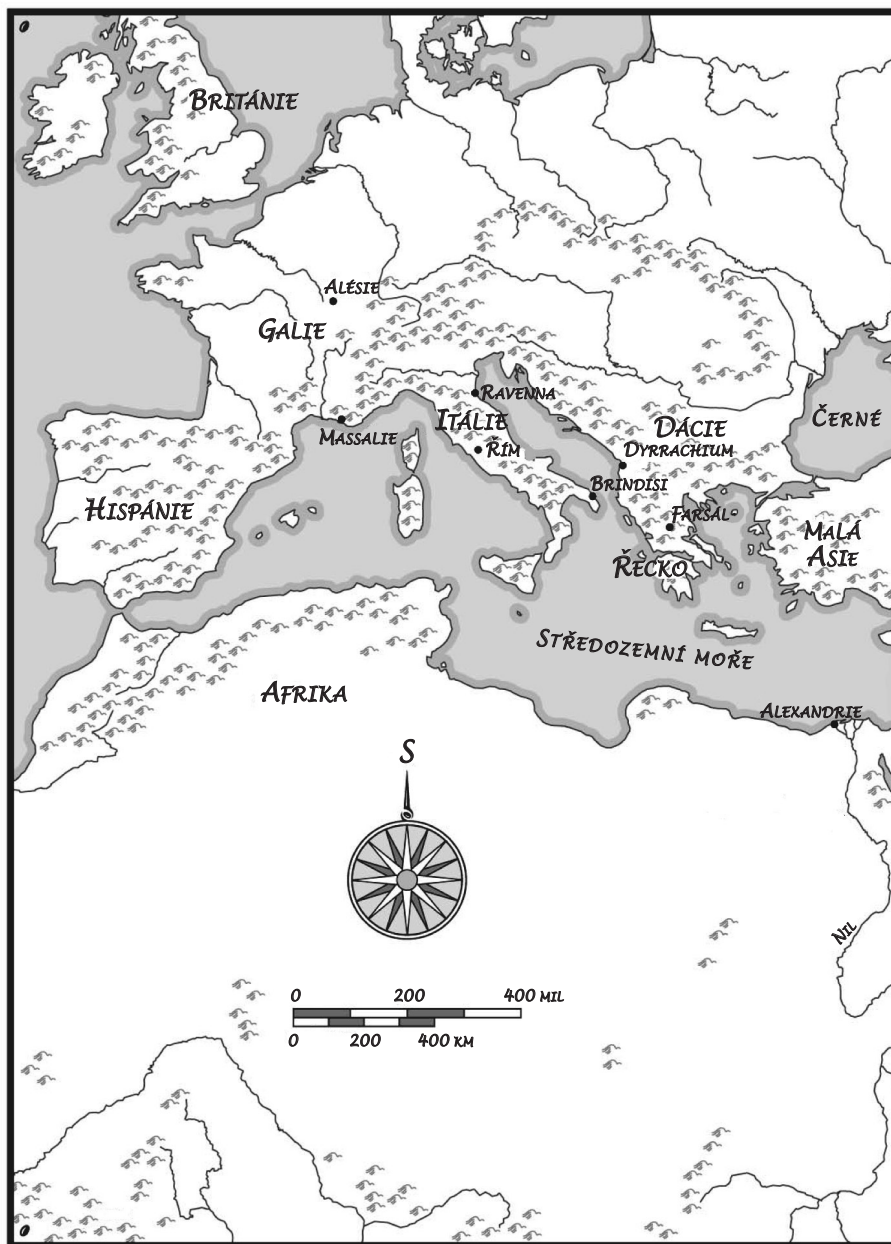
Copyright © 2010 by Ben Kane
First published as The Road to Rome by Arrow,
an imprint of Cornerstone Publishing.
Cornerstone Publishing is a part
of the Penguin Random House group of companies.

Translation © Jaroslava Hromadová, 2015

ISBN 978-80-7429-670-3

Tištěnou knihu si můžete zakoupit na www.ivysehrad.cz

*S láskou a s díky věnuji báječným rodičům
Kyranovi a Helen Kaneovým*

EURASIE V 1. STOLETÍ PŘED KRISTEM

Egypt

Alexandrie, zima roku 48 před Kristem

„Tak hněte sebou, sakra,“ křikl *optio* a mečem naplocho přetáhl nejbližší legionáře po zádech. „Caesar nás potřebuje!“

Musel svou skupinu o deseti mužích trochu povzbudit. V noci hlídkovali na molu, které spojovalo doky s protáhlým ostrovem Faros a rozdělovalo přístav na dvě části. Z obou stran měli vodu, a vzhledem k tomu, co se tam dělo, to nebylo zrovna bezpečné místo.

Žlutou záři vycházející z obrovského majáku, který se na tomto uměle vytvořeném ostrově nacházel, ještě umocňovaly hořící lodě v přístavišti. Egyptská plavidla zapálili Caesarovi vojáci a požár se rychle šířil, až se dostal k budovám nedalekých skladů a knihovny. Díky tomu tam bylo vidět jako ve dne. K egyptským vojákům, kteří byli zatlačeni do potměných postranních ulic, se přidaly posily a tisíce mužů znovu udeřily na Caesarovy šiky necelých sto kroků od mola, které mělo nepřítele zadržet.

Romulus a Tarquinius běželi poslušně po boku legionářů. Kdyby ječící masa egyptských vojáků jejich řady prolomila, všichni by zemřeli. I když Egyptané napoprvé neuspěli, šance na přežití byly mizivé. Legionáři čelili obrovské přesile a neměli se kudy stáhnout do bezpečí. Celé město zaplavili nenávistní domorodci a hráz vedla na ostrov, odkud nebylo úniku. Byly tam jenom římské lodě, jenže kvůli nepřátelským jednotkám se nebylo možné nalodit.

Romulus se ušklíbl a toužebně pohlédl na jednu z trirém, které odplouvaly. Blížila se k západnímu vstupu do přístavu a odvážela jeho dvojče Fabiolu. Před chvílí se po devítiletém odloučení na okamžik zhlédli. Fabiola mířila na moře a do bezpečí

a Romulus s tím nemohl nic udělat. Bylo zvláštní, že z toho nebyl zničený. Pochopil proč. Pouhé vědomí, že je Fabiola naživu a v bezpečí, mu naplnilo srdce ničím nezkalenou radostí. S pomocí Mithry snad slyšela, když křikl, že je ve dvacáté osmé legii, a tak by ho jednoho dne mohla najít. Nakonec bohové jeho modlitby věnované dávno ztracené sestře přece jen vyslyšeli.

Ted' však měl, jako už mnohokrát, bojovat o život.

Jeho i Tarquinia naverbovali do legií násilím, a tak se stali součástí Caesarova malého uskupení v Alexandrii, jemuž bezprostředně hrozilo, že je nepřátelé rozdrtí. Přestože se znovu ocitl v zoufalé situaci, trochu se uklidnil. Pokud na něj čeká ráj bojovníků, nevstoupí do něj jako otrok nebo jako gladiátor. Ani jako žoldněr či zajatec. To mu zvedlo sebevědomí.

Ted' jsem římský legionář, pomyslel si hrdě. Konečně. Mám osud ve vlastních rukách. Už mě nebude řídit Tarquinius. Ani ne před hodinou se mu jeho světlovlasý kamarád přiznal, že spáchal vraždu, kvůli níž on původně utekl z Říma. Romulus se z toho šoku ještě nevzpamatoval. V hlavě mu vířily pochybnosti, vztek a bolest. Potlačil tu jedovatou směsici pocitů. Vrátil se k tomu později.

Skupina mužů, sotva popadajících dech, doběhla na konec Caesarovy formace, která byla hluboká pouhých šest řad. Hlasité rozkazy, řinčení zbraní a výkřiky raněných najednou přicházely hodně zblízka. *Optio* se radil s nejbližším důstojníkem, nervózním *tesserariem*. Měl přilbici s příčným hřebenem, šupinovou zbroj podobnou *optiově* a dlouhou holí udržoval legionáře v řadě. Zatímco on a další podřízení zůstávali vzadu, aby nikdo neutekl, centurioni se zdržovali vpředu nebo někde poblíž čela. V takto zoufalém boji byli tito zkušení vojáci z povolání nejodhodlanější ze všech.

Nakonec se *optio* obrátil na své muže. „Naše kohorta je tady.“

„To máme štěstí,“ zamumlal jeden voják. „Přímo uprostřed toho prokletého šiku.“

Optio se pousmál. Souhlasil s tím. Tam většina lidí padne. „Na chvíli jste v klidu. Buďte rádi,“ řekl. „Roztáhněte se, dvě řady do hloubky. Posilte tuhle centurii.“

Reptali, ale poslechli.

Romulus a Tarquinius se s čtyřmi dalšími ocitli v čele dvou malých řad. Neprotestovali. Od nováčků se to očekávalo. Romulus byl vyšší než většina ostatních, a tak jim viděl přes hlavy

a chocholy na bronzových kulatých přilbicích. Tu a tam se zvedla do výšky korouhev centurie a nad pravým křídlem čněl stříbrný orel, drahocenný talisman legie. Při pohledu na nejdůležitější symbol Říma, který mu byl čím dál dražší, se mu rozbušilo srdce. Především díky orlovi Romulus nezapomínal, že je Říman. Tento majestátní, hrdý a nade vše povznesený symbol nezajímalo postavení mužů. Uznával jenom statečnost a chrabrost v boji.

Za ním však bylo vidět množství rozzuřených tváří a blýskajících se zbraní, které se k nim blížily v obrovských dmoucích se vlnách.

„Mají *scuta*,“ vykřikl Romulus zmateně. „Jsou to Římaní?“

„Kdysi byli,“ odsekl legionář nalevo od něj. „Ale už jsou doma tady.“

„Podle mě to jsou Gabiniovi lidi,“ řekl Tarquinius a muž nevrle přikývl. Všichni kolem si ho zvědavě prohlíželi. Hlavně ti, co mu viděli levou tvář. Lesklá červená jizva ve tvaru ostří nože na haruspexově tváři byl pozůstatek dlouhodobého mučení od Vahrama, *prima pila* zapomenuté legie.

Romulus znal od Tarquinia příběh o Ptolemaiovi XII., otci současných vládců Egypta, kterého svrhli před více než deseti lety. Zoufalý Ptolemaios se obrátil na Řím a nabídl neuvěřitelné množství zlata, když mu pomůže vrátit se na trůn. Nakonec se té příležitosti chopil Gabinius, prokonzul Sýrie. Odehrálo se to v době, kdy se Romulus, jeho galský kamarád Brennus a Tarquinius účastnili tažení v Crassově armádě.

„Ano,“ zamumlal legionář. „Zůstali tady, potom co se Gabinius vrátil s hanbou do Říma.“

„Kolik jich tu zůstalo?“ zeptal se Romulus.

„Pár tisíc,“ zněla odpověď. „Ale měli spoustu pomocníků. Hlavně núbijské bojovníky, žoldnéře z Judeje a prakovníky a lučištníky z Kréty. Samí drsní chlapi.“

„A taky pěšáky,“ přidal další. „Otroky, co utekli z našich provincií.“

Na to se ozvalo rozzlobené mručení.

Romulus a Tarquinius se na sebe podívali. Jejich postavení, hlavně Romulovo, muselo zůstat utajeno. Otroci neměli v pravidelné armádě místo. Vstup do legií, což násilné naverbování znamenalo, se trestal smrtí.

„Ty mizerný zrádci se nám nepostaví,“ prohlásil první legionář. „Zatočíme s nima.“

Jeho slova zazněla v pravou chvíli. Vystrašené tváře se teď potěšeně usmívaly.

Romulus spolkl ostrou odpověď, která ho ihned napadla. Spartakovi stoupenci, samí otroci, přelstili legie mnohokrát. On sám se vyrovnal třem obyčejným legionářům. Nepřátelští otroci, kteří bránili novou vlast, by mohli být urputní soupeři. Nebyl však správný čas ani vhodné místo o takových věcech se zmiňovat. Jenže kdy byl? pomyslel si Romulus trpce. Nikdy.

S připravenými zbraněmi čekali, až bude boj zuřivější. Do jejich řad dopadala záplava nepřátelských oštěpů a kamenů a tu a tam někoho srazily k zemi. Romulus a Tarquinius neměli štíty, a tak se jenom shýbli a modlili se, když nad nimi hvízdala smrt. Nastal zmatek. Jak přibývalo obětí, naskýtala se další výzbroj. Zavalitý voják v řadě před nimi padl a z krku mu trčelo kopí. Romulus s lítostí rychle stáhl škubajícímu se muži přilbici. Potřeby živých byly větší než potřeby mrtvých. Už propocenou plstěnou vložku, kterou si nasadil na hlavu jako první, považoval za určitou ochranu. Tarquinius si vzal od jednoho mrtvého *scutum* a zanedlouho získal od další oběti své i Romulus.

Optio souhlasně zamručel. Ti dva otrhaní tuláci sice neměli pořádné zbraně, ale ve vojenské výzbroji se vyznali.

„Tohle je lepší,“ řekl Romulus a uchopil podlouhlý štít za vodorovný popruh. Od poslední bitvy v zapomenuté legii před čtyřmi lety neměli ani jeden kompletní výstroj. Zamračil se. Pořád cítil vinu kvůli Brennovi, který položil život, aby on a Tarquinius mohli uniknout.

„Už jste někdy bojovali?“ zeptal se legionář.

Než mohl Romulus odpovědět, udeřila ho do zad puklice štítu.

„Vpřed!“ křikl *optio*, který se sunul za nimi. „Přední šik slábne.“

Tlačili se na přední řady směrem k nepříteli. Ve vzduchu se objevily desítky římských krátkých mečů. Štíty se zvedaly, až byly z mužů vidět jenom těkající oči pod okraji přilbic. Postupovali těsně vedle sebe a navzájem se chránili. Romulus měl po pravici Tarquinia a po levici toho hovorného legionáře. Oba se starali o jeho bezpečí, stejně jako on o jejich. To byla jedna z výhod štítové hradby. Přestože se Romulus na Tarquinia zlobil, nepodezíral ho, že svou povinnost nesplní.

Nelíbilo se mu, jak jejich řady prořídly. Najednou voják před nimi padl na kolena a ječící nepřátelský bojovník skočil do me-

zery a Romula překvapil. Na sobě měl jenom kulatou frygickou přilbici a hrubě tkanou tuniku. Žádnou výzbroj. Jen oválný, nahore vykrojený štít a zvláštní meč s dlouhým zahnutým ostřím, kterému se říkalo *rhomphaia*. To je thrácký peltast, pomyslel si Romulus, čím dál zmatenější.

Bez rozmyšlení skočil dopředu a rozehnal se puklicí svého *scuta* na jeho hlavu. Nemělo to však kýžený účinek, protože Thrák odrazil útok vlastním štítem. Chvilku na sebe útočili a snažili se získat výhodu. Ani jednomu se to nepodařilo a Romulus začal cítit před zahnutým mečem nepřítele zdravý respekt. Díky prohnutí mohl dosáhnout nad horní okraj *scuta* a ze stran a způsobit vážné zranění. Během několika vteřin málem přišel o oko a potom jen taktak zabránil ošklivému zranění na levém bicepsu.

Romulus Thráka na oplátku mělce zranil na pravé ruce. Spokojeně se usmál. Zranění ho sice nezneškodnilo, ale omezilo jeho schopnost bojovat. Z rány mu tekla krev až na jílec meče. Muž klel, když proti sobě opakovaně útočili a ani jeden nedokázal udeřit do nechráněného místa. Brzy Romulus zaznamenal, že Thrák při každém pozvednutí meče sténá. Dostal šanci a nechtěl si ji nechat uniknout.

Udělal výpad levou nohou a štítem dopředu a máchl *gladiem* tak mocně, až hrozilo, že protivníkovi usekne hlavu. Voják musel ránu odrazit, protože jinak by přišel o pravou část obličeje. Kovová ostří do sebe narazila, až odlétly jiskry. Romulus ohnul Thrákovi meč směrem k zemi. Ten zasténal a Romulus věděl, že ho dostal. Bylo načase to ukončit, dokud nepřítele ochromuje bolest. Využil setrvačnosti a udělal výpad vpřed. Plnou vahou nalehl do štítu.

Nepřátelský bojovník to nevydržel, ztratil rovnováhu, padl na záda a upustil štít. Romulus se nad ním okamžitě sklonil a napřáhl pravou ruku. Krátce se na sebe podívali. Jeho pohled připomínal pohled kata na připravenou oběť. Odpovědí jsou jen vytřeštěné oči. Rychlé seknutí *gladiem* a Thrák byl mrtvý.

Romulus se narovnal a právě včas sebral jeho štít. Padlého už nahradil neoholený dlouhovlasý muž v římské uniformě. Další z Gabiniových lidí.

„Zrádce,“ zasyčel Romulus. „Teď bojuješ proti vlastním?“

„Bojuju za svou vlast,“ zavrčel nepřátelský voják. Jeho latina potvrdila Romulovu teorii. „Co tady sakra děláte vy?“

Zaskočilo ho to a neodpověděl.

„Bojujeme za Caesara,“ odsekl hovorný legionář. „Nejlepšího generála na světě.“

Nepřátelský voják se ušklíbl a Romulus využil příležitosti. Bodl mečem a vrazil nepozornému nepříteli ostří nad drátěnou košili hluboko do krku. Muž vykřikl a zhroutil se. Romulus na okamžik zahlédl nepřátelské linie. Kéž by se to nestalo. Kam oko dohlédlo, všude egyptští vojáci a všichni odhodlaně postupovali vpřed.

„Kolik tady máme kohort?“ zeptal se Romulus. „Čtyři?“

„Ano.“ Legionář se znovu postavil vedle něj. Vzhledem k těžkým ztrátám se posunuli do přední řady. S Tarquiniem a dalšími se připravovali na nový nápor společné vlny legionářů a lehce vyzbrojených Núbijců. „Ale jsou hodně prořídle.“

Jejich noví protivníci měli jenom bederní roušky a mnozí dlouhé pero ve vlasech. Černí bojovníci třímali velké oválné štíty z kůže a oštěpy s širokým ostřím. Bohatší z nich se honosili čelenkami a zlatými náramky. U látkových opasků jim visely krátké meče a dlouhé luky a každý z nich měl přes levé rameno toulec. Moc dobře věděli, že římský oštěp má omezený dolet, a proto se zastavili asi padesát kroků před nimi a v klidu si založili do tětiv šípy. Jejich druhové trpělivě čekali.

Romulus s úlevou zjistil, že Núbijci nepoužívají vrstvené luky jako Parthové, jejichž šípy snadno pronikly římskými štíty. Moc ho to však neuklidnilo. „Jak přesně jsme slabí?“ zeptal se.

„S pátou kohortou, která hlídá naše trirémy, je nás asi patnáct set.“ Legionář si všiml, že to Romula překvapilo. „Cos čekal?“ zavrčel. „Spousta z nás je na tažení sedm let. V Galii, Británii a znovu v Galii.“

Romulus se nasupeně podíval na Tarquinia. Tohle jsou sice zocelení veteráni, jenže nepřítel je mnohem víc. Tarquinius jen odevzdaně pokrčil rameny. Romulus zaskřípal zuby. Jsou tady, protože ho Tarquinius neposlechl a trval na tom, že si prohlédnou přístaviště a knihovnu. Na druhou stranu viděl Fabiolu. Kdyby v téhle potyčce zemřel, bylo by to s vědomím, že jeho sestra je naživu a v pořádku.

Do vzduchu vylétla první salva núbijských šípů a jako smrtonosná záplava svištěla dolů.

„Zvednout štíty!“ vykřikli důstojníci.

Za okamžik se ozvalo důvěrně známé dunění, jak jim nepřátelské střely dopadaly na štíty. Romulus viděl, že naštěstí skoro žádný šíp neprorazil štít, takže ztráty byly minimální. Tep se mu však zrychlil, když si všiml tmavé husté kaše na některých kamenných a železných hrotech. Jed! Naposledy to zažil, když bojovali proti Skytům v Margianě. Stačilo drobné škrábnutí a člověka čekala smrt v obrovských bolestech. Romulus si blahořečil, že získal štít.

Následovala další salva a potom Núbijci vyrazili k Caesarovým šikům. Protože je neomezovala těžká výstroj, jakou nosili legionáři, rychle přidávali do kroku. S divokým bojovým pokřikem se postupně dávali do běhu. Za nimi následovali bývalí Gabiniovi vojáci, kteří měli zasadit rozhodný úder. Romulus stiskl zuby a zalitoval, že s nimi není Brennus. Nepřátelská formace se skládala přinejmenším z deseti řad, zatímco Caesarových byla sotva polovina.

Jako na zavolanou se ozvalo několikeré krátké zatroubení. Zezadu zazněl rozkaz: „Ustupte k lodím!“ Ten hlas byl klidný a odměřený a moc neodpovídal naléhavosti situace.

„To je Caesar,“ oznámil legionář a hrdě se usmál. „Nikdy nepanikaří.“

Jejich šiky se okamžitě začaly stáčet směrem k západnímu přístavu. Nebylo to daleko, ale museli být neustále ve střehu. Když Núbijci pochopili, že se snaží uniknout, vztekle řvali a znovu se hnali dopředu.

„Nezpomalujte!“ křikl centurion nejbliž Romulovi. „Zastavte se těsně předtím, než udeří. Zůstaňte v útvaru a zažeňte je zpátky. Potom pokračujte.“

Romulus uviděl trirémy. Bylo jich asi dvacet. Vešli by se na ně všichni – ale kam by pluli?

Jako vždycky na to měl odpověď Tarquinius. „Na Faros.“ Ukázal na maják. „Tamhle, k molu je to jenom padesát nebo šedesát kroků.“

Romulovi se vrátila sebedůvěra. „Můžeme ho bránit až do soudného dne,“ zasmál se.

Jenže lodě byly pořád daleko a Núbijci zaútočili na římskou formaci s takovou silou, že přední řady musely o několik kroků couvnout. Nocí se rozléhal křik. Vojáci spílali bohům, že na ně seslali smůlu. Romulus zahlédl, jak se legionáři nalevo od něj

zabodlo do lýtka kopí. Padl na zem a začal sebou škusbat. Dalšímu pronikl meč oběma tvářemi a objevil se na druhé straně obličej. Když nepřítel zbraň vytáhl, z rány se vyřinula krev. Voják upustil štít i meč, chytil si oběma rukama zmasakrovaný obličej a pronikavě ječel. Romulus ztratil oba zraněné muže z dohledu, protože se masa Núbijců tlačila na jeho úsek.

Z rozzuřených zarudlých úst vycházely nadávky v neznámém jazyce. Kožené štíty narážely do těch římských, široká ostří oštěpů se míhala všemi směry a hledala římské maso. Romulus ucítil zatuchlý pach černých bojovníků. Rychle zabil prvního, který se přiblížil. Jediným pohybem zabodl muži *gladius* pod hrudní kost. Stejně lehce vyřídil i dalšího protivníka. Vlastně mu naběhl na meč. Núbijec byl mrtvý, než si to stačil uvědomit.

S protivníky si snadno poradil i Tarquinius, napravo od Romula, ale hovorný legionář nalevo musel bojovat. Dotírali na něho dva robustní Núbijci a zanedlouho ho zasáhli kopím do pravého ramene a ochromili ho. Když mu jeden strhl štít a druhý ho bodl do krku, neměl šanci. To bylo poslední, co Núbijec udělal. Romulus mu usekl pravou ruku, v níž držel kopí, a další ranou ho rozpáral od slabin až po rameno. Postoupil k němu legionář z řady za nimi, aby vzniklou mezeru po padlém druhovi zaplnil, a společně zabili druhého bojovníka.

Na místo mrtvého se okamžitě postavili další.

Potřebujeme jezdeckto, pomyslel si Romulus a pokračoval v boji. Nebo katapulty. Jejich čím dál zoufalejší situaci by pomohla změna taktiky. Těch pár legionářů, kteří se dostali k tri-rémám, šplhalo na paluby, zatímco většina zůstávala uvězněná v předem prohraném boji. Muži propadali panice a podvědomě ustupovali. Centurioni na ně křičeli, ať neustupují, a praporečníci mávali korouhvemi ve snaze vrátit legionářům sebedůvěru. Marně. Vyklízeli další prostory. Nepřítel ucítil krev a znásobil úsilí.

Romulovi se to nelíbilo. Viděl, že situace spěje ke konci.

„Nezastavujte se!“ ozvalo se za ním. „Držte se v útvaru. Vzmužte se, kamarádi. Je tu Caesar!“

Romulus se odvážil ohlédnout.

Uviděl, jak se k nim tlačí mrštná postava ve zlaceném pancíři a rudé generálské pláštěnce. Měl krásně tepanou přilbici s chocholem z koňských žíní a jemným stříbrným a zlatým zdobením na lícnících. Caesar třímал *gladius* s bohatě vykládaným jílcem

ze slonoviny a obyčejné *scutum*. Romulus zahlédl úzký obličej s vystouplými lícními kostmi, orlím nosem a pronikavými tmavými očima. Caesarovy rysy mu byly povědomé, ale neměl čas se tím zabývat. Generálův klid mu dodal odvahy. Stejně jako centurioni byl připravený položit život, a tam, kde stál velitel jako Caesar, vojáci neutíkali.

Tarquinius zaskočeně hleděl z generála na Romula a zase zpátky.

Romulus to nezaznamenal.

Zpráva se rychle rozšířila. Najednou se nálada vojáků změnila a panika se rozplynula jako ranní mlha. Povzbuzení legionáři neposlechli rozkazy a znovu postupovali vpřed. Nepřítele tím zaskočili. Ztracené území zanedlouho získali zpátky a na chvíli se jim ulevilo. Obě strany stály a ostražitě na sebe hleděly. Mezi nimi ležela zkrvavená těla, svíjející se ranění a odhozené zbraně. Od úst jim šla pára a spod plstěných výplní bronzových přilbic jim stékal pot.

To byla Caesarova chvíle.

„Přátelé, pamatujete na naši bitvu proti Nerviům?“ zeptal se hlasitě. „Vyhráli jsme ji, ne?“

Legionáři souhlasně vykřikli. Vítězství nad udatným kmenem bylo jedno z nejtěžších, jaké během galského tažení vybojovali.

„A na Alésii?“ pokračoval Caesar. „Galové se na nás vrhali jako hejna much. A stejně jsme je rozdrtili!“

Další výkřik.

„Dokonce i ve Farsálu, když nám nikdo nevěřil,“ řekl Caesar pateticky a vztáhl k nim ruce, „jste vy, mí druhové, zvítězili.“

Romulus četl ve tvářích mužů opravdovou pýchu. Určitě to posílilo jejich odhodlání. Caesar je jeden z nich. Voják. I Romulus pocítil větší respekt. Je to vynikající vojevůdce.

„Cae-sar!“ zvolal prošedivělý veterán. „Cae-sar!“

Všichni, včetně Romula, se přidali.

Skandoval i Tarquinius.

Chvilku Caesar nechal muže provolávat mu slávu a potom je znovu vybídl, ať pokračují k trirémám.

Málem se jim to podařilo. Egyptské jednotky zaskočil římský protiútok a Caesarova odvážná slova, takže na dvacet vteřin ustrnuly. Brzy byl okraj doku, co by kamenem dohodil. Stovky dalších legionářů, doprovázených námořníky, se nalodily a poměrně dost přetížených lodí zamířilo do přístavu. Tři řady vesel

na každé straně zabraly a trirémy vypluly na hlubinu. Když si nepřátelští důstojníci rozzuřeně uvědomili, že protivník uniká, konečně jednali. Pobízeli své muže, ať dokončí, co začali. Postupovali kupředu a za nimi rychle následovala masa vztekklých vojáků, která znamenala jediné. Naprostou zkázu.

„Roztáhněte se!“ rozkázal Caesar. „Utvořte šik před trirémami.“

Vojáci rychle uposlechlí.

Stejně je to moc pomalu, pomyslel si Romulus s hrůzou. Takové manévry se nedají provést pořádně, když je nepřátelská armáda pouhých třicet kroků od nich.

Tarquinius zvedl zrak k obloze poseté hvězdami, zda neuvidí nějaké znamení. Odkud fouká vítr? Změní se? Potřeboval to vědět. Nebyl mu však dopřán čas.

Egypťané byli v mžiku u nich. Podvědomě tušili, že při útoku na cizí vojsko je jedním z nejlepších způsobů, jak vyhrát bitvu, přinutit protivníka k ústupu. Následně jejich kopí tvrdě zatočila s legionáři, kteří se obrátili na útěk. Hroty mečů v rukách bývalých Gabiniových vojáků jim pronikaly mezi oslabenými spoji drátěných košil nebo do nechráněného podpaží. Vyrážely jim štíty z rukou, bronzové přilbice měnily na kusy zprohýbaného kovu a mužům rozsekávaly hlavy. Těsně nad nimi prolétaly šípy a kamení. Když Romulus smrtonosné kameny zahlédl, dostal strach. S nepřátelskými prakovníky na dostřel obětí na jejich straně přibude.

Většina legionářů měla ve tvářích patrnou hrůzu. Ostatní ustrašeně zvedali oči k nebi a hlasitě se modlili. Caesarovo povzbuzování bylo marné. Nebylo jich dost, aby Egypťany zastavili. Boj se změnil v zoufalou snahu úplně to nevzdat. Romulus se nepřestal ohánět mečem a držel se. Tarquinius s hbitostí popírající jeho věk dělal totéž. Šikovný bojovník byl i voják, kterého měl Romulus po levici. Společně vytvořili hrozivou trojici, ale celkovou situaci to moc nezlepšilo.

Jak římské šiky couvaly, umíralo čím dál víc mužů, což oslabovalo štítovou hradbu. Nakonec se úplně rozpadla a ječící Núbijci se probíjeli kupředu. Prvními cíli se stali centurioni v charakteristických červených pláštěnkách a zlacených pancířích a jejich smrt podkopala morálku ještě víc. Navzdory Caesarově obrovské snaze to brzy vypadalo, že boj skončí katastrofou. Jakmile to generál pochopil, ustupoval k doku. Kohorty okamžitě za-

chvátila panika. Muži padali na zem a končili pod nohama spolubojovníků, kteří utíkali do zdánlivého bezpečí na trirémách. Další srazili z hráze do temné vody a těžká výzbroj je okamžitě stáhla ke dnu.

„Nezvládneme to,“ křikl Tarquinius.

Romulus se podíval přes rameno. Najednou se dalo nalodit jenom na pár lodí, a vzhledem k tomu, že legionáři nechtěli čekat, hrozilo, že nejbližší plavidla budou přetížena. „Hlupáci,“ řekl. „Potopí se.“ Bránil se panice. „Co můžeme dělat?“

„Doplavat,“ odpověděl haruspex. „Na Faros.“

Romula zamrazilo. Vybavil si totiž situaci, kdy naposledy unikli ve vodě. Na břehu řeky Hydasprés nechali Brenna a on tam bez pomoci zemřel. Nikdy se úplně nezavil pocitu viny, že opustil kamaráda. Teď se snažil uvažovat prakticky. To bylo tehdy, tohle je teď, pomyslel si. „Jdeme?“ zeptal se legionáře po levici.

Přikývl.

Procházeli těsně u sebe kolem zmatených vojáků, kteří je obklopovali. V nastalém zmatku se dalo snadno prchnout z pošramoceného římského útvaru a zamířit k vodě. Museli si dávat bedlivý pozor. Velké placaté kameny byly kluzké od krve a visely na nich kusy těl a odhozené výzbroje. Trojice za sebou zanechala hořící skladiště a zanedlouho se dostala do přitlmí. Naštěstí tam nikdo nebyl. Boj se omezil na oblast kolem trirém a egyptské velitele nenapadlo poslat muže na západ po doku a zabránit tak legionářům utéct.

Jejich chyba, pomyslel si Romulus, když se podíval za sebe na ta jatka. Caesarovi muži teď propadli naprosté beznaději. Neposlouchali rozkazy velitelů a snažili se uniknout. Ukázal na trirému stojící jako druhá v pořadí. „Ta se potopí.“

Legionář si přiložil ruku k očím a zaklel. „Je na ní Caesar!“ vykřikl. „K čertu s Egypťany!“

Romulus mžoural do světla a nakonec v té tlačenci generála zahlédl. Navzdory pokřiku kapitána, jemuž se říkalo trierarch, a jeho námořníků vylézali na palubu další a další vojáci.

„Kdo nás povede, když se utopí?“ vykřikl jejich společník.

„O něj si dělej starosti až potom. Nejdřív se snažme přežít sami,“ odpověděl Romulus stroze a svlékl se do otrhané vojenské tuniky. Znovu si zapnul opasek, kde měl v pochvě *gladius* a *pugio*, které mu sloužilo jako zbraň i jako příbor.

Tarquinius učinil totéž.

Legionář se podíval z jednoho na druhého. Potom je s klením napodobil. „Nejsem moc dobrý plavec,“ oznámil jim.

Romulus se zasmál. „Můžeš se mě držet.“

„Člověk by měl vědět, kdo se mu chystá zachránit kůži. Jsem Faventius Petronius,“ představil se a podal mu pravou ruku. „Romulus.“ Stiskli si předloktí. „Tohle je Tarquinius.“

Nebyl čas na další zdvořilosti. Romulus skočil do vody po nohách jako první a haruspex za ním. Petronius pokrčil rameny a následoval je. Byli od boje dostatečně daleko, že si nikdo nevšiml trojího šplouchnutí. Tarquinius okamžitě zamířil šikmo do přístavu. Potřebovali trochu světla, aby viděli, ale museli zůstat dostatečně daleko, aby je nedostihly nepřátelské střely. Romulus zůstal vzadu, protože se ho Petronius držel jako klíště.

Jak by bylo krásné, kdyby dostihli loď s Fabiolou, napadlo ho. Už dávno odplula do tmy. Určitě mířila do Itálie. Na místo, kam se poslední dobou pokoušel dostat. I přes současné nesnáze se Romulus nevzdával naděje. Tarquinius mu pořád opakoval, že se do Říma dostane. To ho nutilo plavat. S každým tempem si představoval, jak se vrací domů a setkává se s Fabiolou. Připadalo mu to jako cesta do ráje. Koneckonců tam měl nevyřízené účty. Podle Tarquinia byla matka dávno mrtvá, ale i tak ji musel pomstít. A udělá to tak, že zabije jejich bývalého majitele, obchodníka Gemella.

Romula vrátilo do přítomnosti šplouchání. Z nejvzdálenější trirémy, která se potápěla pod tíhou tolika lidí, se vrhala spousta mužů. Jenže ve vodě je nečekal lepší osud než na palubě. Většinu z nich okamžitě stáhla dolů zbroj a ti, co dokázali plavat, se stali cílem nepřátelských prakovníků a lučištníků, číhajících na hrázi.

Romulus je litoval, ale nemohl jim nijak pomoci.

I Petronius sledoval drama, které se před nimi odehrávalo, a chytil se Romula ještě pevněji.

„Jen klid,“ obořil se na něj. „Chceš mě uškrtit?“

„Promiň,“ omlouval se Petronius a uvolnil sevření. „Koukni! Caesar se chystá vyskočit z lodi.“

Romulus otočil hlavu. Ve světle plamenů z východního přístavu rozeznal hbitou postavu, která předtím burcovala legionáře. Už se nepokoušel své muže vést. I Caesar teď musel prchnout. Shodil přilbici s příčným hřebenem, červenou pláštěnku a nakonec zlacený pancíř. Obklopený skupinou legionářů čekal,

až se všichni připraví. Nakonec s dokumenty v ruce překročil zábradlí a skočil do moře. Jeho muži dopadli kolem něj, až se rozstříkly gejzíry vody. Caesar, chráněný kordonem vojáků, plaval k Faru. Jednu ruku držel ve vzduchu, aby se listiny nenamočily.

„U Mithry, ten má ale odvahu,“ prohlásil Romulus.

Petronius se zasmál. „Caesar se nebojí ničeho.“

Kousek od nich dopadla záplava šípů a kamenů, což jim připomnělo, že není radno otálet. Zatímco většina egyptských vojáků dál útočila na kohorty, které se zdržovaly v doku, ostatní spěchali na molo. Odtud mohli vyslat šípy na bezbranné legionáře ve vodě.

Romula zděsila přesnost prakovníků, přestože na klidné hladině v přístavu nebylo moc světla. Protože se nacházeli níž než doky a do jisté míry je zakrývalo molo, myslel si, že jejich cesta bude poměrně bezpečná. Mýlil se. Prakovníci nabíjeli do zbraní kameny velké jako půlka slepičího vejce, jednou dvakrát jimi zatočili nad hlavou a vystřelili. Asi tak za vteřinu nebo dvě následovala další salva. V rychlém sledu se objevila třetí a čtvrtá. Brzy byl vzduch plný kamenů. Kde dopadly, vytryskla voda. Romulus sledoval znovu a znovu, jak legionáře zasáhly do hlavy. Když uslyšel smrtelné rány, přikrčil se. Buď své oběti na místě zabily, nebo je omráčily a ony se utopily. Pokud jim šíp neproletěl tváří nebo okem.

Zanedlouho nepřátelští prakovníci a lučištníci potřebovali další cíle. Díky tomu, že se Caesarova skupina rozhodla odplavat co nejdál, zůstávala nezraněna, stejně jako oni. To však nebude trvat dlouho. Protože na molu nebylo dost Caesarových vojáků, Egypťané je mohli pronásledovat souběžně a beztravně je zabíjet.

„Rychleji,“ naléhal Tarquinius.

Cák, cák, cák. Ani ne dvacet kroků od nich dopadl do vody proud šípů a kamenů a Romulovi se rozbušilo srdce. Petronius mu přerývaně dýchal na krk. Jsou vidět. Zrychlil svá tempa a snažil se nedívat se do stran.

„Ti prakovníci dokážou zasáhnout trs trávy na šest set kroků,“ zavrčel Petronius.

Dopadly další kameny. Tentokrát blíž. Romulus upřeně hleděl na ostře se rýsující postavy nepřátel, nabíjející praky. Když zatočili koženými řemeny nad hlavami a znovu vystřelili, ozval se smích.

Naštěstí se ostrov konečně blížil. Caesar vylezl na břeh. Hned rozdával rozkazy a vedl muže bránit jejich konec mola. Romulus tiše vydechl úlevou. Jsou v bezpečí, a jen co ukážou Egypťanům záda, určitě si budou moct trochu odpočinout. Potom přinutí Tarquinia, aby mu vypověděl všechno o potyčce před nevěstincem.

Haruspex, který byl pořád před ním, se otočil, aby mu něco řekl. Pohlédl mu do očí, které byly tvrdé a plné odhodlání. Tarquinius ze sebe nevypravil ani slovo a jenom na sebe civěli. To ticho bylo výmluvné a vyvolalo v Romulově srdci spoustu protichůdných emocí. Za tolik mu vděčím, pomyslel si, ale to kvůli němu jsem musel prechnout z Říma. Jenže nebýt jeho, měl bych býval jiný život. Když si vzpomněl na jednoduchý dřevěný meč, který vlastnil jeho starý trenér v *ludu* Cotta, zamračil se. Takový *rudis* jsem už mohl mít taky.

Tarquinius se postavil. Dostal se na mělčinu.

Zklamaní prakovníci vykřikovali. Znovu nabíjeli a ze všech sil se snažili trojici zasáhnout. Rychle vystřelované kameny dopadaly neškodně za ně.

Romulus si stoupl a cítil, jak mu pod sandály čvachtá bahno. Petronius vydechl úlevou. Ještě dvě tempa a budou se moci postavit. Veterán se pustil a poplácal Romula po zádech. „Děkuju, brácho. Jsem tvůj dlužník.“

Romulus ukázal na hlavní síly Egypťanů, které se shromáždily k plnému frontálnímu útoku na molo. „Budeš mít spoustu příležitostí mi to oplatit.“

„Jděte tamhle!“ křikl na ně centurion, jako by je slyšel. „Každý meč se hodí.“

„Nejlepší je poslechnout,“ doporučil Tarquinius.

To byla jeho poslední slova.

Ozvalo se charakteristické zasvištění a mezi Romulem a Petroniem proletěl kámen. Udeřil Tarquinia do levé tváře a prorazil mu lícní kost, až to zapraštělo. Otevřel ústa, tiše vykřikl bolestí a padl tím nárazem po zádech do vody, která mu sahala do pasu. Omráčený se okamžitě potopil.

Jovina

Nedaleko Říma, zima roku 48 před Kristem

„Fabiolo!“ ozval se do ticha Brutův hlas. „Už tam brzy budeme.“

Docilosa nadzvedla závěs nosítek, aby paní mohla vyhlédnout ven. Rychle se rozednívalo, ale skupina už byla na cestě víc než dvě hodiny. Ani jedna žena si nestěžovala, že musí vstávat tak časně. Už se nemohly dočkat, až budou v Římě. Stejně netrpělivý byl i Fabiolin milenec Decimus Brutus. Jeho velitel Julius Caesar jej vyslal do Říma s naléhavým posláním, aby se poradil s vrchním velitelem jezdeckta Markem Antoniem. V Egyptě byly třeba další jednotky. Ty měly prolomit blokádu, z níž se Fabiola a Brutus dostali teprve nedávno. Neprátelské zátarasy pořád držely Caesara a několik tisíc vojáků v Alexandrii jako zajatce.

Fabiola viděla mezi vysokými cypřiši, které lemovaly silnici, mnoho cihlových hrobek. Při tom pohledu se jí rozbušilo srdce. Tak honosné hroby si na okrajích Říma stavěli jenom opravdoví boháči. Nacházely se na nápadných místech a žádný kolemjdoucí je nemohl přehlédnout. To zajišťovalo bytí jen letmou vzpomínku na mrtvé. Brutus měl pravdu. Už byli velice blízko. Většina hrobek stála na Via Appia, vedoucí na jih, byly jich tu dlouhé řady, ale nacházely se i u ostatních přístupových cest do hlavního města. Tato, která vedla z římského přístavu Ostie, nebyla výjimkou. V hrobkách, zdobených barevnými sochami bohů a předků mrtvých, bydleli zločinci a levné děvky. Jen málokdo se odvážil přijít sem v noci. Dokonce ani slabé světlo před svítáním nezmírnilo strach z šeptaících stromů a nejasných staveb. Fabiola byla ráda, že mají tak početný doprovod – půl centurie elitních legionářů a svého věrného osobního strážce Sexta.

„Konečně se budeš moci vykoupat,“ řekl Brutus, když přijel blíž.

„Díky bohům,“ odpověděla Fabiola. Cestovní šaty se jí lepily na tělo.

„Posel, který odjel na můj rozkaz napřed už včera, zařídí, aby všechno v *domu* bylo připravené.“

„Jsi tak starostlivý, láska.“ Zářivě se na něj usmála.

Potěšeně na ni pohlédl, pobídl koně do klusu a zamířil do čela průvodu. Brutus stejně jako Caesar nikdy nevelel zezadu.

Fabiola sebou trhla, když ucítila nezaměnitelný puch lidských výkalů. Byl silný a nepříjemný a moc dobře známý, ale zdaleka ne tak přitažlivý jako vůně čerstvě upečeného chleba. Bylo to však převažující aroma Říma, které znala od dětství, a znovu se objevilo ve chvíli, kdy se ocitli asi míli od hradeb. Příčina byla jasná. Mnoho tisíc plebejů v této přeplněné metropoli nemělo přístup ke kanalizaci. Kontrast s čistotou v Alexandrii byl neuvěřitelný. Tento rys života v hlavním městě jí opravdu nechyběl. I když díky rannímu vánku byl zápach o něco snesitelnější než během dusných letních dnů, stejně už byl všudypřítomný.

Fabiola nejdřív zažívala radost, že se vrací. Čtyři roky mimo rodné město je dlouhá doba. Poslední dočasný domov v Egyptě bylo cizí místo a obyvatelé své bývalé římské vládce nenáviděli. Náladu jí zvedlo, když tu noc, kdy opouštěla Alexandrii, nečekaně zahlédla v docích, kde probíhaly lité boje, Romula. Pochopitelně chtěla zůstat a pomoci mu. Její dvojče je naživu a v římské armádě! Naprosto ji zaskočilo, že Brutus odmítl odložit odplutí. Situace byla příliš zoufalá. Když viděl, jak je Fabiola smutná, litoval ji, ale trval na svém. Musela se mu podřídít. Jak vidno, bohové dosud Romula ochránili a s jejich pomocí se jednoho dne zase setkají. Škoda že nerozuměla, co na ni křičí. Jeho slova zanikla ve vřavě doprovázející odplutí trirémy. Předpokládala, že se jí snažil říct, v jaké jednotce slouží. I přesto jí jejich setkání dodalo novou chuť do života.

Teď po více než týdně namáhavého putování se jejich cesta chýlila ke konci. Přestože ji v nosítkách chránil silný závěs, už to tam silně páchlo.

Obrátil se jí žaludek, když si vzpomněla na špinavé vědro, které musela ona i ostatní otroci používat v Gemellově domě. Už nikdy víc, pomyslela si hrdě. Kam až se od té doby dostala. I v nevěstinci, kam ji obchodník prodal, měla k dispozici poměrně

čisté záchody. Jenže toto malé zlepšení sotva vyvážilo ponížení od cizích mužů, s nimiž musela spát. Drsný život v Lupanaru zlomil ducha většiny žen, nikoli však Fabiolu. Přežila jsem, protože jsem musela, přemítala. Upnula se na to, že se pomstí Gemellovi a zjistí totožnost jejich otce, a proto byla odhodlaná z nového povolání uniknout. Jakýmkoli způsobem.

Hlavní roli v tom sehrál seznam bohatých mužů, kteří pravidelně navštěvovali nevěstinec. Kamarádka prostitutka jí poradila, ať si získá přízeň vhodného urozeného muže, a tak Fabiola rozhodla sít. Využila svých předností, aby lapila několik kandidátů, kteří o tom neměli tušení.

Zvedla těžký závěs a vyhlédla tajně na Bruta, který jel zase vedle nosítek. Na dosah byl i Sextus. Jako skoro vždycky během dne. V noci spal přímo před jejími dveřmi. Fabiola na něj kývla. Byla ráda, že je strážce poblíž. Potom si jí všiml Brutus a okamžitě se rozzářil. Fabiola mu poslala polibek. Brutus, voják z povolání a oddaný Caesarův stoupenec, byl odvážný a milý muž. Po několika návštěvách v Lupanaru se stal zcela jejím otrokem. Jenže proto si ho nevybrala.

V konečném rozhodování Fabiole pomohly jeho blízké vztahy s Caesarem. Byl za tím i její instinkt? Dodnes si tím nebyla jistá. Naštěstí sázka na Bruta coby nejlepšího kandidáta se bohatě vyplatila. Před pěti lety ji z nevěstince vykoupil a udělal z ní paní *latifundia* nedaleko Pompejí.

Původním majitelem této nemovitosti nebyl nikdo jiný než Gemellus! Fabiola se vítězoslavně usmála. Fakt, že zbankrotoval, považovala za sladkou pomstu. To neznamenal, že se vzdala možnosti toho ničemu zabít, pokud by se jí naskytla příležitost. Několik pokusů vypátrat ho ztroskotalo a Gemellus, jako větší část její minulosti, zmizel v nenávratnu. Pořád si však živě pamatovala krátký pobyt na jeho bývalém *latifundiu*. Strachy se jí sevřel žaludek. Rychle přešla pohledem po silnici.

Takhle blízko města se vyskytovala spousta lidí, kteří putovali oběma směry. Kupci poháněli muly naložené zbožím, cílem zemědělců byla zaplněná tržiště, děti hnaly kozy a ovce na pasivu, malomocní se belhali na podomácku vyrobených berlích a domů se vracely skupiny vysloužilců propuštěných z armády. Prošel kolem nich nasupený kněz s hejnem akolytů s vyholenými hlavami v patách, jimž objasňoval nějaký náboženský problém. Svalnatého muže v kožené vestě s bičem s dlouhým držadlem

následovala řada zbědovaných otroků s okovy na krku. Ozbrojení strážci po obou stranách zástupu hlídali, aby zajatci neutekli. Byl to běžný pohled. Koneckonců potřeba otroků v Římě byla obrovská. Přesto když míjeli belhající se malátné muže a ženy, raději se stáhla zpátky do nosítek. Do úst jí stoupala pachut žluče. I po více než čtyřech letech ji děsilo pomyšlení na zvráceného lovce otroků Scaevolu, s nímž se dostala do konfliktu.

Nenechala se tím však zastrašit.

Dokud v Alexandrii nezahlédla Romula, největší novinou pro ni bylo zjištění, že jejich otcem je Caesar. Jenom jednou zůstala o samotě s generálem, který se tak neuvěřitelně podobal jejímu bratrovi, a on využil příležitosti a pokusil se ji znásilnit. O jeho vině ji nepřesvědčil jen chlípný výraz v jeho očích. V hlavě jí zněla jeho drsná slova – „Mlč, nebo ti ublížím.“ Když je uslyšela, vytušila, že už je někdy vyslovil. S tímto důkazem od té doby čekala a dávala si pozor. Jednoho dne bude mít možnost pomstít se mu.

Přestože Caesar možná v Alexandrii čelil té největší hrozbě, Fabiola si nepřála, aby tam jeho život skončil. Kdyby zemřel rukama cizí chátry, nenaplnila by svou touhu po pečlivě připravené pomstě. Jenomže až Caesar odjede z Egypta, přijdou další války. Republikánské armády v Africe a Hispánii byly pořád velice silné. Po návratu do Říma teď bude mít skvělou možnost všechno nachystat. Kdyby se Caesar vrátil, mohla by najmout muže, kteří by ho zabili. Našla by spoustu spiklenců, kdyby jim, podobně jako Brutovi, našeptala, že generál plánuje stát se novým vládcem Říma.

Už pouhá myšlenka na to byla všem obyvatelům Říma proti srsti. Brutův *domus* se však na přípravu pomsty vůbec nehodil. Usmívala se. Věřila, že jí bohové pomůžou najít nějaké vhodné místo.

* * *

Uplynulo mnoho týdnů, než si Fabiola natolik věřila, aby se vydala ven bez Brutova doprovodu. Po příjezdu do Říma se znovu začala bát Scaevolovy odplaty. Když šla do města sama, zmocňovala se jí panika. Z toho důvodu raději zůstávala doma. Měla tam spoustu práce. Udržovat domácnost, pořádat oslavy pro Brutovy přátele a vypracovávat úkoly od řeckého učitele, jehož si najala. Také se naučila číst a psát, což jí značně po-

sílilo sebevědomí. Zhltna každý rukopis, co jí přišel pod ruku. Pochopila, proč Jovina nedovolila prostitutkám, aby se učily. Nevědomost zajišťovala větší poslušnost. Když se Brutus vracel unavený domů, žasl nad jejími otázkami týkajícími se politiky, filozofie a historie.

Poté co Brutus předal zprávu o Caesarových nesnázích generálovu oficiálnímu zástupci Marku Antoniovi, zapojil se s ním a dalšími nejvlivnějšími příznivci diktátora do řízení republiky. Neměl mu být dopřán žádný oddech. V Římě bylo víc problémů než jindy. Nervózní lidé se bouřili, protože než se znovu objevil Brutus, neměli o Caesarově pobytu žádné informace. Trvalo to přes tři měsíce. Podněcovala je hrstka mocichtivých politiků a nespokojených příslušníků nobility, kteří byli těžce zadluženi a požadovali od Caesara odpuštění veškerých dluhů. Tím zpochybnili jeho předchozí zákon, kterým jim dluhy odpustil jen částečně. Někteří se dokonce přidali k republikánům. Situace se ještě zhoršila, když se do Itálie vrátily stovky veteránů z Caesarovy oblíbené desáté legie. Rozzuřilo je, že vážně vyplácení žoldu a přidělování půdy, a proto se opakovaně bouřili.

Odpověď Marka Antonia byla jako vždycky tvrdá. Povolal vojsko, aby část nespokojenců rozprášilo, a brzy nato tekla v ulicích krev. Jak řekl Brutus Fabiole, jeho postup spíš připomínal zákrok proti odbojným Galům než proti obyvatelům Říma. Pompeiovi přívrženci se sice přestali vzpěčovat, zato veterány Antonius příliš neuklidnil. Jeho symbolický pokus o usmíření naprosto selhal. S vůdci desáté legie se musel sejít a prozatím je uchlácholit Brutus, který se choval diplomatictěji než prchlivý vrchní velitel jezdeckva. Čekala je ještě spousta práce, než se situace urovnala.

Začátkem léta Fabiola uvítala, že Bruta zaměstnávají státnické záležitosti a že po Scaevolovi není ani památky. Dostala skvělý nápad, že zajde do Lupanaru. Tento nevěstinec byl jejím domovem v době, kdy pracovala jako prostitutka. Brutus měl odjet za svítání. Čím méně bude její milenec vědět, tím lépe. Bohužel tím, že zatajila cíl své cesty, nemohl ji doprovodit žádný z Brutových legionářů. Při pomyšlení, jak jde po městě jenom se Sextem, se jí strachy sevřelo hrdlo, ale nakonec se jí podařilo obavy zahnat. Nemohla přece zůstat napořád uvězněná za tlustými zdmi *domu* a taky nechtěla být při každé cestě ven závislá na oddílu vojáků.

Nejdůležitější bylo zůstat v utajení.

Nic nedala na nesouhlasné pohledy služebné Docilosy ani na protesty *optia*, který velel Brutovým mužům, a zamířila se Sextem na Palatin. Na tomto předměstí bydleli většinou bohatí lidé, ale jako ve všech částech Říma tu stála spousta vysokých dřevěných nájemních bytových domů, zvaných *insulae*, v nichž žila převážná většina lidí. Budovy, které měly v přízemí obchody otevřené do ulice, byly tří-, čtyř- a dokonce pětipatrové. Uvnitř byly tmavé, všude spousta krys, chyběla kanalizace a topilo se jenom v ohřívadlech. Zkrátka smrtící past. Hrozily tam různé nemoci a často propukaly epidemie cholery, úplavice a neštovic. Výjimkou nebyly ani případy, kdy se dům zřítíl nebo vyhořel. To potom přišli o život všichni obyvatelé. Vzhledem k tomu, že stály blízko sebe, na úzké špinavé ulice plné lidí se nedostalo příliš světla. Jenom největší silnice v hlavním městě byly dlážděné a málokteré byly širší než deset kroků. Jak tudy neustále proudily davy místních obyvatel, kupců, otroků a zlodějů, vyvolávalo to až pocit klaustrofobie.

Přestože Fabiola žila od narození ve městě, oblíbila si otevřenou krajinu kolem svého *latifundia*. Myslela si, že je na davy zvyklá – ale jen do chvíle, kdy se Sextem ušli asi sto kroků od Brutova domu. Připadala si jako v obklíčení a okamžitě si vzpomněla na Scaevolu. Ať se snažila sebevíc, nedokázala to zahnat. Zvolnila a zůstávala pozadu.

Sextus si všiml, jak je bledá, a položil si ruku na *gladius*. „Co je, paní?“

„Jsem v pořádku,“ řekla a přitáhla si kapuci pláštěnky těsněji. „Jenom špatné vzpomínky.“

Sáhl si na prázdný oční důlek, vlastní památku na Scaevolovo přepadení. „Já vím, paní,“ zabručel. „Nejlepší je jít dál. Nebudit pozornost.“

Fabiola se zařekla, že už se nenechá ovládat strachem, a následovala ho. Koneckonců bylo dopoledne, nejbezpečnější část dne, kdy si zařizují různé záležitosti slušní lidé. Ženy a otroci nakupují potraviny u pekařů, řezníků a zelinářů. Prodejci vína se chlubí kvalitou svých produktů a nabízejí ochutnávku každému, kdo je ochotný je poslouchat. Kováři se pachtí nad kovadlinami, zatímco tesaři a hrnčíři v sousedství se vzájemně dobírají u poháru *aceta*. Všude je cítit zápach z nedalekých koželužen a valchářských dílen. U nízkých stolů sedí lichváři a nespouštějí

oči z mrzáků, kteří si žádostivě prohlížejí jejich úhledné sloupce mincí. V davu se prodírají usmrkaní uličníci, honí se a kradou, co se dá. Jako každý jiný den v Římě.

Samozřejmě kromě velkého množství legionářů Marka Antonia, napadlo Fabiolu. Starý zákon zakazující vstup vojáků do města zrušil sám Caesar. Kvůli neustálé hrozbě nepokojů jich tady bylo víc než jindy. To ji povzbudilo. I oni zajišťovali, že se jí nic nestane. Pozvedla hlavu. Lupanar není daleko. „Tak jdeme,“ prohlásila.

Sextus se usmál. Byl zvyklý, že se chová rozhodně.

Zanedlouho došli na ulici, kterou Fabiola znala líp než ostatní v Římě. Lupanar se nacházel blízko fora. Znovu zpomalila, ale tentokrát měla strach víc pod kontrolou. Už nebyla ta vystrašená třináctiletá dívka, kterou sem přivlekli, aby ji prodali. Nervozitu záhy nahradilo vzrušení. Předběhla Sexta.

„Paní!“

Nereagovala. Nakonec se davy rozestoupily pár kroků před vchodem a Fabiola otevřela ústa dokořán. Nic se nezměnilo. Na každé straně klenuté brány pořád trčel barevný ztopořený penis z kamene. Byl to názorný důkaz toho, jaká se tu provozuje živnost. Venku stál hromotluk s vyholenou hlavou a svíral hůl s kovovými výstupky. „Vettie,“ řekla a hlas se jí zlomil.

Obr neodpověděl.

Stáhla si kapuci a šla blíž. „Vettie.“

Když dveřník uslyšel své jméno, srahl čelo a rozhlédl se.

„Ty mě nepoznáváš?“ zeptala se. „Tolik jsem se změnila?“

„Fabiolo?“ zajíkl se. „Jsi to ty?“

Do očí se jí draly slzy štěstí. Přikývla. Tohle byl jeden z nejdodanějších přátel, jaké kdy měla. Když ji Brutus vykoupil, strašně si přála, aby osvobodil i oba dveřníky. Prohnaná Jovina však všechny nabídky odmítla. Ti dva byli zkrátka pro její obchod příliš důležití. Velice se trápila, že je tam musela nechat.

Vettius vyrazil, že ji obejmě, ale ihned se zastavil.

Před Fabiolu skočil Sextus. Přestože byl mnohem menší než Vettius, tasil meč. „Ani krok,“ zavrčel.

Vettiův výraz se během vteřiny změnil z překvapeného na rozzlobený, ale než mohl něco udělat, Fabiola chytila Sexta za ruku. „Je to přítel,“ vysvětlila mu a nevšímala si toho, jak je její ochránce zmatený. Zamračený Sextus ustoupil stranou. Fabiola a Vettius se na sebe dívali. „Je to tak dávno,“ řekla srdečně.

Dveřník s protáhlým obličejem si uvědomil své nízké postavení a už se ji znovu nepokusil obejmut. Místo toho se nemotorně uklonil. „U Jupitera, tak rád tě vidím, Fabiolo,“ řekl příškrceným hlasem. „Bohové museli vyslyšet mé prosby.“

Okamžitě vycítila, že má starosti, a vyděsila se. „Je Benignus v pořádku?“

„Jasně.“ Vettiův neholený obličej se rozzářil pokřiveným úsměvem. „Ten velkej pitomec je uvnitř. Určitě chrápe jak zabitý. Dneska měl noční službu.“

„Díky Mithrovi,“ vydechla. „Tak co se tedy děje?“

Neklidně se rozhlédl.

Jovina, pomyslela si Fabiola a vzpomněla si, jak byla sama opatrná, když tady žila. Takže s tou starou čarodějnici je všechno při starém.

Vettius se jí naklonil těsně k uchu. „Už měsíce je tu příšerná morálka,“ pošeptal jí. „Taky jsme přišli o spoustu zákazníků.“

Fabiolu to zaskočilo. V době, kdy tu pracovala, bylo v Lupanaru každý den plno. „Proč?“

Dveřník neměl čas odpovédět.

„Vettie!“

Udělovalo se jí mdlo. Skoro čtyři roky ji tenhle nepřijemný hlas volal, aby se předvedla budoucím zákazníkům.

„Vettie!“ Tentokrát to znělo podrážděně. „Okamžitě sem pojď.“

Dveřník se podíval omluvně na Fabiolu a poslechl.

Ona a Sextus šli těsně za ním.

Recepce s mozaikovou dlažbou byla stejně křiklavá, jak si ji pamatovala. Stěny od stropu dolů bohatě zdobily barevné kresby lesů, řek a hor. A mezi tím se na každého odměřeně dívali malí tlustí amorci, satyrové a nejrůznější bohové. Nejdůležitější z bohů byl Priapus s obrovským ztopořeným penisem. Na jedné stěně byly zachyceny sexuální pozice. Každou označovalo číslo, aby si klienti mohli snadno požádat o svou oblíbenou. Uprostřed podlahy stála velká barevná socha nahé dívky v objetí s labutí. V celé místnosti panoval nepořádek. Potřebovalo to tu uklidit. Vettiova slova jí začala dávat smysl.

U stěny stála drobná žena ve *stole* s velkým výstřihem. Fabiole zatrnulo u srdce, když po pěti letech spatřila Jovinu. Na první pohled se zdálo, že se moc nezměnila. Pořád měla povislou kůži a z vrásčité tváře pokryté vrstvou líčidel jí zářila prasečí očka a křiklavě rudé rty. Na krku, zápěstích a na prstech se jí blyštěly

šperky – zlato, stříbro a drahé kameny. Jovina byla proslulá svou diskrétností a tyto dary od bohatých zákazníků to dokazovaly. „Jdi vzbudit toho hlupáka Benigna,“ osopila se na Vettia. „Potřebuju, aby mi došel něco zařídit.“

„Ano, paní,“ zamumlal Vettius a vydal se k chodbě vedoucí do zadní části domu.

Za ním se objevila Fabiola. „Jovino.“

Stařena nedokázala skrýt překvapení. Vrásčitou ruku zvedla k ústům a zase ji spustila. „Fabiolo...?“

Sextus v úžasu povytáhl obočí. Byl to překvapující důkaz o předchozím životě jeho paní.

„Vrátila jsem se,“ řekla Fabiola.

„Vítej, vítěj,“ vychrlila Jovina a znovu nabyla rovnováhy. „Můžu ti nabídnout něco k pití? Nebo k jídlu? Nějakou dívku?“ Zachechtala se svému vtipu a rozkašlala se.

„Jste laskavá. Prosím trochu vína.“ Fabiola se zasmála. Nemile ji překvapilo, jak je Jovina vychrtlá. Madam nebyla žádná mladice, už když Fabiola přišla do Lupanaru. Dnes vypadala hodně staře a nemocně. Jovina nebývala tlustá, ale teď jí pod vrásčitou kůží všude vystupovaly kosti, takže připomínala chodící kostru. Fabiolu by nepřekvapilo, kdyby v koutě číhal bůh podsvětí Orcus.

Madam spěchala ke svému stolu v chodbě, kde stál červenočerný hliněný džbán, čtyři pěkné modré sklenice a talířky s olivami a chlebem. Bylo to občerstvení pro zákazníky, které Jovina považovala za vhodné.

Když se vracela se dvěma plnými poháry, zavravorala a málem upadla. Nedůtklivě se usmála. „Omluv mou neohrabanost,“ zamumlala.

Je opravdu nemocná, uvědomila si Fabiola.

„No prosím,“ vrněla Jovina. „Jako za starých časů.“

„Ne tak úplně,“ ohradila se Fabiola. „Teď jsem svobodná občanka.“

„A milenka samotného Decima Bruta,“ sondovala Jovina. „Zaplatil za tebe spoustu peněz.“

„Díky bohům,“ odpověděla Fabiola. „Každý den mu za to prokazuju svou vděčnost.“

„To je krása,“ řekla madam a neupřímně se usmála. „Šťastný konec.“

Ženy společensky konverzovaly a popíjely víno. Navzájem

se pozorovaly. Jovina přemýšlela, proč sem její bývalá otrokyně přišla, a Fabiola se snažila vyhodnotit situaci v nevěstinci. Ani jedna kýženou informaci nedostala. Hovor se nutně stočil na občanskou válku a Caesarův nástup k moci. Ať na to měla Jovina jakýkoli názor, na Brutova generála pěla samou chválu. „Proslýchá se, že uvízl v Alexandrii,“ řekla nakonec. „To určitě nemůže být pravda.“

„Je to pravda. Bojuje se svými vojáky proti ohromné přesile Egyptanů,“ odpověděla Fabiola. „Brutus a já jsme uprchli jen s velkými potížemi.“

Jovina zalapala po dechu. „Caesar je tak chytrý generál. Co se stalo?“

Fabiola nechtěla zacházet do podrobností. Ihned po bitvě u Farsálu Caesar pronásledoval Pompeia pouze s malou částí armády, což pro něj bylo typické. Taktika rychlého postupu, kdy se nepřítel nestačí připravit, obvykle dobře fungovala. Tentokrát ne. Egyptané ho uvítali s patřičnou silou a jeho problémy tím neskončily. „Když jsme odplouvali, už byla na cestě pomoc z Pergama a Judeje,“ prozradila. „A Marcus Antonius včera odeslal jednu legii z Ostie. Blokáda brzy skončí.“

„Díky Jupiterovi,“ řekla Jovina a pozvedla pohár. „A taky Fortuně.“

„Samozřejmě,“ odpověděla Fabiola a napadly ji temné myšlenky na odplatu. Jestli Caesar v občanské válce zvítězí, vrátí se do Říma, kde budu čekat já.

Klapot sandálů v chodbě ohlásil příchod Vettia a Benigna. Oba hromotluci zářili. „Fabiolo!“ vykřikl Benignus. Spěchal, aby se dotkl lemu jejích šatů jako prosebník u královny.

Jovina předstírala, jak ji to těší, ale jasně jí to vadilo.

„Vstaň,“ poručila mu Fabiola laskavě a vzala obra za ruce. „Jsem moc ráda, že tě vidím.“ Všimla si, že široké zlaté pásy, které nosíval na zápěstí, jsou pryč, a zamračila se. Zůstal mu po nich jenom otlak. Byl to Benignův nejcennější majetek. Jovina musela být skutečně v úzkých.

Madam si jich nevšímal a zabývala se dokumentem na stole. Zapečetila list voskem a podala ho Benignovi. „Víš, kam to máš donést,“ řekla.

Trochu ho to zmátlo. „Jako vždycky lichvářům? U fora?“

„Ano, jistě,“ odsekla Jovina a zamávala rukama. „Pohni sebou.“

Benignus pokýval hlavou a zamířil ke dveřím. Usmál se na Fabiolu, ona na něj a zmizel. Vettius šel za ním a vrátil se na své místo před domem. Sextus se postavil do vchodu, odkud mohl sledovat, co se děje venku.

Fabiola přemýšlela na plné obrátky. Jovině nebylo viditelně po chuti, že byla svědkem, jak posílá Benigna k lichváři. Ten bláznivý nápad jí najednou připadal reálný. „Jak jdou obchody?“ zeptala se zvesela.

„Dobře jako vždycky,“ odpověděla Jovina odměřeně. Znovu se rozkašlala, až se jí slabé tělo roztrásl. Fabiolino podezření ještě zesílilo. „Proč se ptáš?“ zasípala Jovina po chvilce.

„Vést tohle místo sama musí být hodně těžká práce,“ zašeptala soucítěně. „Vypadáte unavená.“

Madam se přinutila k úsměvu, ale zkažené zuby a zarudlé dásně to příliš nepotvrdily. „Jsem v pořádku,“ zamumlala. „I když obchod trochu vázne.“

Fabiola vycítila slabé místo a popošla blíž. „Opravdu?“

Jovina posmutněla. „Vlastně to jde moc špatně,“ přiznala a Fabiola jí pomohla sednout si. „Asi před rokem otevřeli tři ulice odtud nový nevěstinec. Jeho madam je mladá a krásná. A její obchodní partner, to je úplný děs,“ postěžovala si trpce. „Taky mají dobré kontakty na obchodníky s otroky. Dostanou nejhezčí holky, než se vůbec začnou prodávat. Nedokázala jsem koupit celé měsíce pořádnou náhradu. Jak s tím může člověk soupeřit? Je to začarovaný kruh. Skončila jsem jen s dvaceti holkama.“

Fabiola s ní soucítěla. „A co Benignus a Vettius? Ti si přece dokážou s každým poradit.“

Unavené oči staré madam znovu ožily. „To jo, ale tucet goril s noži a meči je moc i na ně.“

Teď byla překvapená Fabiola. Prostituce je od té doby, co ji opustila, ještě odpornější. „Tak ať koupí další muže,“ poradila Jovině a zaskočilo ji, že ji rozzlobil neblahý vliv nového podniku na Lupanar. „Nebo najměte gladiátory. To není žádný problém.“

Další povzdech. „Jsem unavená, Fabiolo. A zdraví už taky není, co bývalo. Pomyšlení, že začne další válka...“ Jovina se zarazila a vypadala zničeně.

Fabiola jen s námahou skryla údiv. Tohle je žena, která desítky let vedla nejlepší nevěstinec v Římě. Stejná osoba, která ji koupila od Gemella, ověřila, že je panna, tím nejintimnějším způsobem, a potom za velké peníze nabídla její první sexuální

zkušenost klientům nevěstince. Jovina, ostrá jako břitva, vládla Lupanaru železnou pěstí. Není divu, že nakonec takhle zchátřala, usoudila Fabiola, ale pohled na nemocnou a svraštělou madam ji přesto zaskočil. Není čas ani důvod k soucitu, řekla si. Nic Jovině nedluží.

Chvilku bylo ticho a Fabiola si uvědomila, že za celou dobu nevešel dovnitř jediný člověk. V tuto hodinu by jich pár čekala. „Jak špatné to je ve skutečnosti?“

Jovina přestala zapírat. „Fortuna se na nás usmívá, když denně přijde víc než půltucet klientů,“ zašeptala.

Fabiolu to mizerné číslo zděsilo, ale opět na sobě nedala nic znát. „Tak málo?“

„Zkusila jsem všechno,“ řekla madam. „Zvláštní nabídky, slevy, chlapce. Dokonce jsem nutila dívky poskytovat ‚speciálnější‘ služby.“

To ji zaskočilo a už se dál neptala.

„Jak se zdá, nic nefunguje. Všichni chodí k té mrše kousek odtud.“ Jovina našpulila rty a ukázala na okamžik svou starou povahu. „Léta práce a takhle to dopadlo,“ bědovala.

„Určitě se nedalo udělat ještě něco?“ zeptala se Fabiola.

„Byla jsem ve všech chrámech, poskytla jsem spoustu štědrých obětí. Co ještě zbývá?“ zeptala se Jovina a bylo patrné, jak je unavená.

Fabiola byla ve svém živlu. Využij toho, řekla si v duchu. Chop se příležitosti. Váhala, protože si najednou nebyla jistá. Cokoli vysloví, musí podat správným způsobem, protože jinak by to Jovina odmítla. Její bývalá majitelka nebyla zatím úplně na kolenou. Její plán proto nesmí selhat. Lupanar by mohl být životně důležitý pro její přípravy Caesarova pádu. Fabiola se při tom pomyšlení neznatelně usmála. „Přemýšlela jste někdy o... pronájmu?“ zeptala se opatrně. „Mít klid?“

Jovina se ušklíbla a pak svá prasečí očka upřela na Fabiolu jako orel na kořist. Ale tenhle pták už neměl sílu. „Kdo by to tady vedl? Předpokládám, že ty?“

„Je to jenom nápad,“ odpověděla Fabiola vlídně. „Samozřejmě bych dobře zaplatila. Teď pomiňme účetnictví a přejděme k výsledkům za poslední rok.“ Mávla bezstarostně rukou. „Kdybyste chtěla, mohla byste zůstat a na přechodnou dobu na všechno dohlížet.“ Jovinin přítomnost by byla užitečná, než by se zaběhla do běžného provozu.

Madam to naprosto vyvedlo z míry. „O co tady jde?“ zeptala se. „Nakonec jsi odtud odešla, tak proč bys to chtěla převzít?“

Fabiola si prohlížela pěstěné nehty. „Nudím se,“ prohlásila. Nebylo to daleko od pravdy. „Potřebuju se nějak zaměstnat a tuhle práci dobře znám.“

„A co Brutus?“

„Nechá mě dělat, co chci. Strávila jsem s ním roky na tažení a teď to vypadá, že by se ta mizerná občanská válka měla nějakou dobu táhnout,“ postěžovala si Fabiola. „V Řecku a v Egyptě je to dost špatné. Taky už se za ním nechci vláčet po Africe a Španělsku.“

Jovina si hrála s masivním zlatým náramkem na zápěstí. „A cena?“

Fabiola v duchu počítala od chvíle, kdy jí madam prozradila, jak málo klientů zůstalo. „Myslím, že sto padesát tisíc *denárů* by mělo stačit.“ Nechala tu částku chvíli doznít. „Pět tisíc za každou dívku a padesát tisíc za dům. Nesplacené dluhy byste vyčíslila sama.“

Jovině málem vypadly oči z důlků. Ta částka byla víc než štědrá. „Máš k dispozici tolik peněz?“

Fabiola se upřímně zasmála. „Brutus je bohatší, než si umíte představit. Zaplatí cokoli, abych byla šťastná.“

Jovina seděla bez hnutí a uvažovala, jaké má možnosti.

Během dlouhého mlčení Fabiola sledovala madam koutkem oka. Jovina je mazaná. Když bylo jasné, že horečně počítá, byl čas zasadit poslední ránu. „Nemohla bych zaplatit ani *as* navíc,“ řekla Fabiola a už to vůbec neznělo přátelsky. „A takhle dobrou nabídku nebudu opakovat.“

Jovina znovu dosedla. „Dej mi trochu času,“ zašeptala. „Pár dní.“

Stará madam se už chytila, zaradovala se Fabiola. „To nepůjde. Dvě hodiny by měly stačit.“

Jovina váhavě přikývla. „Dobře.“

Fabiola dopila zbytek vína a zamířila ke dveřím. „Vrátím se odpoledne.“ Uživala si vítězství. Konečně mi všechno hraje do ruky. Romulus je v armádě, takže se jednoho dne vrátí do Říma a zase se setkáme. Brutus je sice Caesarova pravá ruka, ale je mi zcela oddaný. Lupanar bude za dvě hodiny můj a s místními ženami můžu pro svou věc získat další jeho druhy. Aby zabili Caesara.

Byla tak pohroužená do myšlenek, že nezaznamenala Sextovo zasyčení. Uvědomila si to, až když jí zabránil odejít.

Uviděla jeho ustaranou tvář. „Co se děje?“

„Máme problém,“ zamumlal a tasil *gladius*.

Fabiola se pokusila vyhlédnout ven, ale nedovolil jí to.

Najednou se zvenku ozvaly hlasy. Jeden patřil Vettiovi. „Odprejskněte,“ zařval.

„Jdeme dovnitř, ať se ti to líbí, nebo ne,“ odsekl mu kdosi. „Můj pán chce ihned mluvit s tou starou čarodějnící.“

„Jen přes mou mrtvolu,“ odpověděl Vettius.

Vysmáli se mu a Fabiola věděla, že je jich na dveřníka velká přesila. Potom zaslechla charakteristický zvuk tasených zbraní. Zaklela. Nemůžou jen tak přihlížet. Kde je Benignus? Podívala se na Jovinu, která pod líčidly zbledla jako stěna. „Kdo to je?“

„Hrdlořezové z toho nového nevěstince,“ vypravila ze sebe Jovina.

„Dáme ti ještě jednu možnost, hlupáku,“ řekl Vettiův soupeř. „Uhni.“

„Jdi se bodnout,“ ozvala se hlasitá odpověď. „Všechny vás zabiju.“

Fabiola se nadmula pýchou. Vettius je mimo jiné odmítl pustit dovnitř kvůli ní. Ale také se děsila toho, co se stane.

Zněly rozzuřené výkřiky a uslyšeli, jak se dovnitř tlačí muži.

„Vettie!“ ozval se do toho zmatku Jovinin hlas. „Pusť je!“

Venku bylo ticho.

Se zatajeným dechem čekali.

Do vchodu dopadl stín a Fabiola se přikrčila za Sextem, který ji odvedl ke zdi. Vešla postava v pláštěnce a za ní pět svalnatců s tasenými meči. Vettius vtrhl dovnitř za nimi se zvednutou holí. Když viděl, že je Fabiola v pořádku, postavil se před ni také. Okamžik nikdo z příchozích neviděl ji ani Sexta. Fabiole stékaly po krku potůčky potu, ale zůstala stát na místě jako přibitá.

Velitelův pohled nejdřív padl na Jovinu. Stará madam viditelně ztratila odvalu. „Co chcete?“ zeptala se ostře. „Nestačí, že mi kazíte obchody?“

„Jovino,“ řekl muž s předstíranou lítostí. „Jenom jsme se chtěli zeptat, jak se vám daří. Říká se, že na tom nejste dobře.“

„Taková drzost,“ odsekla madam. „Je mi skvěle.“

„Výborně.“ Škodolibě se uklonil a Fabiole se rozbušilo srdce. To gesto znala. Stejně jako široké stříbrné náramky na zápěstí

a svalnatou postavu. Jenže než si mohla uspořádat myšlenky, ten statný člověk pokračoval: „Stejně se o vás bojíme. Bylo by nejlepší, kdybyste z Lupanaru odešla. Vzala si dovolenou. Brzy.“

Jovinu stál ten výlev zbytek energie. „Je to můj podnik,“ řekla potichu. „Co by s ním bylo? A s mými děvčaty?“

„Na všechno dohlídáme. Na dům, dveřníky a hlavně na dívky,“ řekl muž a ušklíbl se na své společníky. „Nemám pravdu, hoši?“

Nepříjemně se zachechtali.

Fabiole se zvedl žaludek a bojovala, aby nezvracela. Věděla přesně, kdo to je. Scaevola, *fugitivarius*. Dávivě zakašlala.

Ten zvuk upoutal jeho pozornost. Okamžitě se k ní otočil. *Fugitivarius* se podíval pohrdavě na Vettia a Sexta, ale při pohledu na Fabiolu vytřeštil oči. Na tváři se mu objevil krutý úsměv. „U všech bohů,“ vydechl. „Kdo by tomu uvěřil?“

Fabiola si najednou připadala jako omámená. Musela se chytit Sexta za rameno, aby neupadla.

Farnakés

Pontus, na severu Malé Asie, léto roku 47 před Kristem

Romulus si jednou rukou rozepnul pásek na bradě, posunul si trochu přilbici i plstěnou vložku a otřel si z čela pot. Bylo to lepší, ale jenom na chvilku. Pochodoval a přitom nesl těžký svazek klestí. Na Caesarův rozkaz každý voják v dlouhém zástupu nesl jeden, a proto se všichni silně potili, i když v horách bylo docela chladno. Armáda se vydala na cestu ještě před svítáním a její prozatímní tábor nedaleko města Zela už byl několik mil za nimi.

Romulus mžoural do slunce na modré obloze. Ani mráček, který by zastínil zem dole. Bylo časně ráno, ale paprsky hřály s takovou intenzitou, jakou nezažil od pobytu v Parthii. Bude ještě větší horko a s ním přijde bitva a smrt. Kéž bych měl sílu odpustit Tarquiniovi, než zmizel, pomyslel si. Teď už možná nikdy nebudu mít příležitost mu to říct. Znovu ho přemohl zármutek. Nebránil se mu. Když se pokoušel ten pocit zahnat, ještě se to zhoršilo.

Každíčká mučivá chvíle toho posledního dne a noci v Alexandrii mu připadala jako včera. Nejvíc mu utkvělo Tarquiniovo nečekané přiznání, které přišlo jako blesk z čistého nebe, že on zabil toho agresivního šlechtice, který napadl Romula a Brenna před osmi lety u nevěstince v Římě. Oba dva uprchli, protože si mysleli, že za smrt urozeného pána, samozřejmě neúmýslnou, může Romulus.

Tarquiniova vina Romula pořád bolela, ale dal by cokoli za to, aby znovu uviděl světlovlasého haruspexe s dvojbrýtou sekerou přes rameno. Jenže jenom bohové věděli, kde je. Mohl klidně být mezi stovkami legionářů a námořníků, co té noci zemřeli.